

Kvindens valgret – frihed, lighed og stemmeret

Skoletjenesten, Arbejdermuseet

Højrepolitikeren Carl Ploug hørte til blandt modstanderne af kvindelig valgret.

Uddraget herunder er fra hans tale i landstinget i 1888, hvor han taler imod kommunal valgret til kvinder.

Forslaget blev nedstemt i Landstinget trods det at politikere fra Venstre og Socialdemokratiet var begyndt at fremsætte lovforslag om kommunal valgret til kvinder i Folketinget.

Jeg vil ikke fornærme den Ene paa den Andens Bekostning, men jeg vil dog gjøre opmærksom paa, at her i Kjøbenhavn samles naturligvis de største Modsætninger, her findes vistnok de mest radikale, mest fantastiske og mest voldsomt fremadstræbende Kvinder; men at de fandtes paa Vestkysten af Jylland har jeg aldrig hørt, og jeg tror det heller ikke. Det undrer mig alligevel ikke, at man har kunnet samle saa mange paa noget af Stederne. Men hvad vil 36—3700 forslaa mod den Million, som Danmarks Kvinder udgjøre, eller mod de 300.000 eller flere, som vilde blive Vælgere i Fald den store Reform, eller som jeg hellere vilde kalde den, Samfunds-Revolution, blev gennemført? Jeg tror navnlig, at ikke blot den større men ogsaa den bedre, den mest følelsesfulde og i sit kvindelige Kald mest opgaaende Del af Kvinderne slet ikke vilde blive glad ved denne Reform eller vilde ønske at tage Del i det Liv, som da vilde komme til at udfolde sig.

Det er nu 30 Aar siden, jeg med stor Glæde stemte for, at den Uret mod Kvinden skulde gjøres god, som Fædrene havde efterladt, idet der kun tilkom Kvinden halv Arveret med Manden, og ligesaa villig stemte for, at den 25aarige Kvinde skulde være myndig over, hvad hun selv eiede. Vi have siden vedtaget en lille Lov, som jeg ogsaa villig har stemt for, den der har søgt at sikre den arbejdende gifte Kvinde Ret til selv at raade over sit Erhverv. Jeg tror rigtignok, at det kun er faa Tilfælde, hvor denne Lov bliver anvendt til Bedste for den i Ægteskab levende Kvinde, men jeg betragter den dog som en human og billig Lov. Jeg vilde fremdeles ønske, men jeg tror ikke det lader sig gjøre ad Lovgivningens Vei, at der kunde skaffes en større Sikkerhed for, at den Kvinde, der har Formue, naar hun gifter sig, ikke bliver berøvet sin Kapital uden sin Vidende og Villie; thi det er jo et Tilfælde som undertiden indtræffer, at letsindige Mænd forøde deres Hustrus Formue. Lader det sig ikke gjøre, saa kunne Forældrene jo ogsaa sørge for, at deres Børns Formue helt eller delvis baandlægges, naar saa den ærede Justitsminister undlader at løse Baandet: thi det veed jeg ogsaa kan lade sig gjøre. Denne Sikkring af Kvindens Stilling skulde jeg gjerne gaa med til.

I det store Samfund tror jeg det tilkommer eller tilhører Kvinden at besørge det, som jeg med et kjønt Ord vel gjerne kan kalde Hjerteanliggender. Jeg tænker herved ikke paa noget Forhold mellem Mand og Kvinde, men jeg tænker paa Omsorgen for Alt det, hvorfor Lovgivningen kan udrette saa uendelig Lidt, men hvor den private Virksomhed kan udrette saa overordentlig Meget. Jeg tænker paa den Virksomhed som udspringer af Humanitet og Kristenkjerlighed mod Medborgere og Børn; jeg tænker paa Opdragelse, Undervisning, Fattigpleie, Sygepleie og meget af samme Art. I denne Retning er der overordentlig Meget at gjøre, og der kunne vi slet ikke undvære Kvindens Hjælp. Samfundet kan slet ikke være tjent med, at Kvinderne drages bort fra de Kjerlighedsgjerninger, der ligge for dem for at skjændes med os i en Valgforsamling eller i et Thing. Det vil aldeles ikke gaa, som den ærede Ordfører i Folkethinget har ment, at Diskussionen vil blive høfligere — jeg synes forresten, at vi ere temmelig høflige imod hinanden i dette Thing — den vilde let blive hidsigere og mere lidenskabelig, hvis vi hver havde en Kvinde ved vor Side. For den parlamentariske Kamp, baade den udenfor Thingene og den i Thingene ønsker jeg vore Kvinder fritagne. Den giver baade Sved og Støv — jeg vil ikke sige Snavs — og ingen af Delene vil klæde dem.

De ville gjøre megen mere Nytte for Samfundet og bedre bevare den Plads i Livet de have havt siden Verdens første Dage, dersom de foblive udelukkede fra det politiske Liv. Jeg angriber dem ikke, jeg erkjender alle deres gode Evner. Udmærket dygtige Kvinder have ved enkelte Leiligheder og i enkelte Stillinger erhvervet sig et stort Navn i Historien, men det er jo Noget, der ikkun ligger for den Enkelte. Den store Flerhed vilde snart se, at de havde overordentlig liden Frugt og Glæde af at deltage i den Virksomhed her er Tale om. Den er i Grunden ikke saa interessant, og navnlig har den nu i mange Aar givet saare ringe Udbytte. Jeg tror, at Kvinden bør være, hvad allerede Bibelen kalder hende Mandens Medhjælp, men hans Medhjælp idet private Liv. Som saadan kan hun udrette overordentlig Meget. Hun bør renoncere ikke paa de Laurbær, der vindes paa Kunstens og Videnskabens Omraader, thi dem staar det jo hende frit for at beile til lige med Manden, men paa dem, der vindes paa det politiske Omraade; thi det er min Overbevisning, at de ville ikke baade hende. Ligesom jeg har altid været rede til at forsvare baade Kvinden og Landet, saa forsvarer jeg ogsaa nu Begge, idet jeg modsætter mig dette Forslags Fremme.

Jeg tillader mig at foreslaa det høie Landsting at vedtage en ganske kort og tør Dagsorden og dermed at henlægge Sagen. Dagsordenen lyder saaledes: „Da Landstinget formener, det hverken vil være i Kvindernes eller i Samfundets Interesse, at der tildeles dem Valgret, gaar det over til Dagsordenen.

- Hvilke argumenter anvender Carl Ploug i sin tale mod kvindelig kommunal valgret?
- Hvilket kvinde- og menneskesyn mener du karakteriserer Plougs fremstilling af kvinden og hendes rolle i samfundet?
- Hvilke argumenter kan du forestille dig at fortalere for kvindelig valgret har brugt som modspil til Plougs tale?